

УДК 304

Гула І.-ст.гр.ПФ-31

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя*

## **МЕДІА- ТА ІНФОРМАЦІЙНА ГРАМОТНІСТЬ ЯК ГОЛОВНА ПОТРЕБА СУСПІЛЬСТВА**

Науковий керівник: к.е.н., доцент Химич І.Г

Hula I.

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University*

## **MEDIA AND INFORMATION LITERACY AS A MAJOR NEED OF THE SOCIETY**

Scientific supervisor: Khymych I. Ph.D, Associate Professor

Ключові слова: інформаційна грамотність, патогенна інформація.

Keywords: information literacy, pathogenic information

Інформаційна грамотність-це здатність особистості отримувати, оцінювати, фільтрувати та використовувати інформацію. Термін «інформаційна грамотність» ототожнюють з терміном «інформаційна дидактика». Інформаційна культура індивіда формується саме за допомогою інформаційної грамотності. Використовуючи цей термін, потрібно розуміти, що дидактика інформації дає змогу людині не просто правильно використати той чи інший ресурс для здобуття інформації, це здатність виявити, розпізнати корисну і відфільтрувати неперевірену та непідтверджену інформацію.

Інформаційна дидактика як наука орієнтується на обробку та передавання інформації. Московська декларація медіа- та інформаційної грамотності тлумачить поняття «інформаційна грамотність» таким чином: «це певна сукупність людських знань, вмінь, навичок, що забезпечують доступ до інформації, дають змогу аналізувати, фільтрувати, оцінювати, засвоювати та поширювати знання з максимальною їх продуктивністю з дотриманням прав людини.

Зважаючи на те, що ми живемо в інформаційному суспільстві й щодня піддаємось інформаційному впливу, важливо навчитись критично оцінювати всі нові знання, аналізувати потік інформації, відбирати перевірену та підтверджену офіційними джерелами. Серйозною загрозою порядку у суспільстві є розповсюдження патогенної інформації, спрямованої на маніпуляцію людською свідомістю. Призначення такої інформації вплинути на почуття, емоції, думки, бажання, сформувати переконання щодо певної ситуації, нав'язати необхідне бачення про річ чи людину, керувати рішенням та поведінкою як окремої людини, так і всього суспільства. Яскравим прикладом було поширення патогенної інформації в роки Революції гідності, ідеї про лютих бандерівців на Заході України, розп'ятих дітей чи озброєних фашистів на Сході України. У наслідку ми отримали вороже ставлення східних українців до громадян із західних областей України, тобто поділену за допомогою інформації країну на два ворожі табори.

У сучасному світі, в умовах інформаційної війни, медіа- та інформаційна грамотність має велике значення. В основі медійної грамотності закладено модель, що змушує людину задуматись над тим, що вона читає, бачить чи чує. Головне її завдання трансформувати всі спожиті інформаційні продукти в критичний процес осмислення.

Це у свою чергу допоможе зрозуміти роль засобів масової інформації та інших інформаційних джерел у формуванні думки суспільства.

Необхідність створити інформаційно грамотне суспільство підтверджується діяльністю міжнародних організацій, які приділяють цьому питанню досить багато уваги. Міжнародною організацією ЮНЕСКО було опубліковано головні принципи, на яких має базуватись медіа- та інформаційна грамотність суспільства (Laws of Media and Literacy, MIL). В організації пояснили, що для громадськості важливо розуміти всі функції, які виконують медіа, вміти критично оцінювати її й приймати обдумані рішення на її основі. Відповідно до цих принципів, суспільство повинне критично використовувати інформацію, комунікацію, технології, інтернет, бібліотеки. Не потрібно виокремлювати щось більш значуще, адже всі вони є рівні за статусом. Громадяни повинні розуміти, що не вся інформація, знання чи повідомлення є прозорими та неупередженими. Підтвердженням цього є те, що багато телевізійних каналів є власністю олігархів, які використовують їх для масового впливу на людей, нав'язування своїх думок та закликів, що зроблять можливим маніпулювання широкими масами.

Згідно з принципами ЮНЕСКО, громадяни є творцями будь-якої інформації, а тому кожен має право на висловлення своїх думок, кожен прагне отримати правдиву інформацію, мати можливість спілкуватись з іншими. Це право не має порушуватись. Однак важливо розуміти, що висловлене припущення чи коментар окремої людини не потрібно сприймати за факт, реальну правду. Досить важливо не поширювати неперевірену та непідтверджену інформацію про надзвичайні події чи нещадні випадки, які можуть викликати паніку у суспільстві й спричинити масові заворушення. Таку ситуацію можна спостерігати і сьогодні у зв'язку з поширенням вірусу COVID-19. Більшість інформації в Інтернеті не відповідає дійсності, а ті, хто її публікує намагаються приголомшливими заголовками чи коментарями збільшити відвідуваність сторінки і тим самим заробити. Як правило, така інформація націлена на емоційних людей, які будуть поширювати її серед своїх друзів в соціальних мережах. Така інформація викликає паніку у суспільстві, що спричиняє ту картину, яку зараз бачимо: масові купівлі продуктів, засобів особистого захисту, вороже ставлення до інших і навіть випадки насилля.

Потрібно зрозуміти, що медіа- та інформаційна грамотність –це перш за все набута риса, стиль життя. Сьогодні потреба у «фільтрації» інформації стає важливою, адже в інформаційному просторі її наскільки багато, що неможливо сприймати все за правду, адже багато опублікованої інформації використовують для «хайпу», пропаганди та маніпуляції.